

زنان خانه‌دار درانتظار بیمه

جام جم آنلاین: وقتی زمره‌های اجرای طرح بیمه زنان خانه‌دار برای اولین بار در سال ۸۱ از سوی مسوولان و متولیان امر مطرح شد و موجی از امیدواری را در دل قشری که همواره تامین زندگی در شرایط پیری و ازکارافتادگی و تنهایی پس از فوت همسر، یکی از دغدغه‌های اصلی این قشر بود، نشانده.

خیلی از زنان خانه‌دار از سر شوق در این طرح ثبت‌نام کردند و حتی مبالغی را نیز به حساب مورد نظر سازمان‌های بیمه‌گر واریز کردند؛ اما هیچ کدام از آنها شاید حتی تصورش را هم نمی‌کردند روزی برسد که ۶ سال از آن زمان بگذرد، پولی که هزینه کرده‌اند را از دست داده باشند؛ اما از بیمه شدن هم خبری نباشد!

سنگ بزرگ علامت نزدن

اجرای طرح بیمه زنان خانه‌دار در سال ۸۱ با بودجه ۲۰۰ میلیون تومانی آغاز و طی سال‌های ۸۳ تا ۸۵ بودجه طرح به ۲ میلیارد تومان رسید، لازم نیست شما کارشناس اقتصادی باشید تا بتوانید مقدار بودجه لازم برای شروع طرح را محاسبه کنید. با استفاده از یک عمل ضرب ساده متوجه خواهید شد به منظور تامین اعتبار لازم برای بیمه یک میلیون زن خانه‌دار در هر سال ۶۰ میلیارد تومان اعتبار لازم است.

براساس طرح اولیه قرار بود که با استفاده از اعتبارات سازمان بهزیستی، سالانه یک میلیون زن خانه‌دار در کشور بیمه شوند، یعنی در مدت ۱۴ سال بیمه ۱۴ میلیون زن خانه‌دار ایرانی به پایان برسد؛ اما در عمل نه تنها این اتفاق نیفتاد؛ بلکه امروز با گذشت حدود ۶ سال از آن زمان، حتی یک زن خانه‌دار هم بیمه نشده است.

پس از ۶ سال، در چند ماه اخیر بار دیگر زمره‌های اجرای طرح بیمه زنان خانه‌دار به گوش رسید

طرح بیمه زنان خانه‌دار به مدت ۶ سال به دلیل برخی اشکالات و نواقص اساسی موجود در طرح مسکوت ماند تا این که از چند ماه اخیر بار دیگر زمره‌های اجرای این طرح از گوشه و کنار به گوش رسید و در نهایت وزیر رفاه و تامین اجتماعی از آغاز اجرای مجدد این طرح به دنبال رفع مشکلات و نواقص موجود در آن خبر داد؛ به این ترتیب که سازمان تامین اجتماعی از ۱۷ آذر ماه امسال، زنان خانه‌دار را با رعایت شرایط مقرر در بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد، در زمره مشمولان تامین اجتماعی قرار داد تا این افراد با نرخ‌های پرداختی

حق بیمه یعنی ۱۴، ۱۶ و ۲۰ درصد از دستمزد خود و با انعقاد قرارداد، از تعهدات قانونی این سازمان برخوردار شوند.

بدین صورت که زنان خانه‌دار در هنگام مراجعه باید درآمد خود را که می‌تواند، روزانه بین حداقل ۷۳۲۰ تومان تا حداکثر ۵۱ هزار و ۲۴۰ تومان باشد را به عنوان درآمد اعلام کنند تا بر این اساس، نرخ پرداختی حق بیمه خود را بپردازند؛ اما این طرح با وجود بازنگری‌های مجدد و وقفه‌ای که برای رفع نواقص در اجرای آن ایجاد شد، هنوز برخی اشکالات و نواقص در آن به قوت خود باقی است.

یک مشکل بزرگ

در حال حاضر در زمان مراجعه زنان خانه‌دار به شعب تامین اجتماعی، ۳ نرخ حق بیمه پرداختی ۱۴، ۱۶ و ۲۰ درصد به آنها پیشنهاد می‌شود که نرخ حق بیمه انتخابی ۱۴ درصد شامل مزایای بازنشستگی و فوت پس از بازنشستگی، نرخ ۱۶ درصد شامل بازنشستگی و فوت قبل و پس از بازنشستگی و نرخ ۲۰ درصد نیز تعهدات بازنشستگی، فوت و از کارافتادگی را در بر می‌گیرد.

گویی مسوولان به این قضیه مهم توجه نکرده‌اند که خانه‌داری در کشور ما یک شغل محسوب نمی‌شود که زن خانه‌داری بابت انجام آن از همسرش حقوق دریافت کند و اگر منظور پولی است که بابت خرجی خانه به زنان داده می‌شود، باید گفت که این مبلغ با توجه به سطح درآمد متوسط اکثر خانواده‌های ایرانی و تورم که چند روز مانده به سر برج کفگیرها به ته دیگ می‌خورد، دیگر چیزی باقی نمی‌ماند که زنان خانه‌دار بخواهند از آن مبلغ، پس‌اندازی هم برای بیمه کردن خود کنار بگذارند.

تنها عده معدودی از زنان خانه‌دار که متعلق به طبقه اجتماعی با سطح درآمد مکفی هستند، امکان پس‌انداز و یا حتی داشتن درآمد جداگانه از راه خانه‌داری را دارند.

بیمه زنان خانه‌دار کمک به آنها نیست

یک کارشناس حوزه تامین اجتماعی با بیان این که بیمه زنان خانه‌دار کمک به آنها نیست، معتقد است؛ هرچند سازمان تامین اجتماعی، تمهیداتی برای پوشش بیمه‌ای زنان خانه‌دار اندیشیده است؛ اما این موضوع به معنای کمک به این قشر به شمار نمی‌رود؛ چراکه اکثر این زنان محل کسب و درآمدی برای پرداخت حق بیمه خود ندارند.

عباس اورنگ در گفتگو با ایسنا، پرداخت حق بیمه براساس ۱۴، ۱۶ و ۲۰ درصد از دستمزد که ماهانه بالغ بر ۲۶ تا ۲۷۰ هزار تومان (بدون در نظر گرفتن سرانه درمان) می‌شود را باری دانست که بر سبب هزینه‌های خانوار این زنان اضافه شده که بعضا بسیاری از آنها قادر به تامین این هزینه نخواهند بود؛ این در حالی است که اگر این زنان به عنوان سرپرست خانوار تامین معیشت زندگی و فرزندان را نیز عهده‌دار باشند، پرداخت حتی ۱۰ هزار تومان برای آنها سنگین و بعضا غیرممکن است.

این کارشناس امور تامین اجتماعی، حمایت بیمه‌ای از زنان خانه‌دار را کمک دولت با پرداخت قسمتی از حق بیمه زنان خانه‌دار دانسته و می‌گوید: هرچند براساس قراردادهای نانوشته، همسران مکلف به پرداخت دستمزد ماهانه به زنان خود هستند؛ اما در عمل کمتر مردی را می‌بینیم که به این تکلیف خود عمل کند، از همین رو تشکیل صندوقی تحت عنوان بیمه زنان خانه‌دار در این زمینه امری ضروری به نظر می‌رسد.

رئیس گروه بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمه اختیاری سازمان تامین اجتماعی، با یادآوری شرط سنی قانونی برای بیمه شدن زنان خانه‌دار که در هنگام درخواست نباید از ۴۵ سال تمام بیشتر باشد، می‌گوید: در صورت بالاتر بودن سن زنان از شرط سنی یاد شده، برای استفاده از مزایای بیمه‌های اجتماعی همچون بازنشستگی، فوت و غیره باید دو برابر مازاد سنی خود سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشند، به طور مثال اگر زن خانه‌داری در زمان مراجعه برای تحت پوشش قرار گرفتن ۴۷ ساله باشد، باید ۴ سال سابقه پرداخت حق بیمه قبلی داشته باشد.

به گفته صفایی، درخواست برای متقاضیانی که دارای حداقل ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه هستند، بدون شرط سنی پذیرفته می‌شود.

صفایی درباره سابقه بیمه‌پردازی زن خانه‌دار برای برخورداری از مزایای بیمه‌های اجتماعی بالاخص بازنشستگی، این گونه توضیح می‌دهد: در حال حاضر حداقل سابقه مورد نیاز برای بازنشستگی ۱۷ سال است و تا ۳ سال دیگر این حداقل به ۲۰ سال می‌رسد، یعنی زن خانه‌داری که هم‌اکنون قصد دارد تحت پوشش تامین اجتماعی قرار بگیرد، حداقل سابقه برای بازنشستگی وی پرداخت ۲۰ سال حق بیمه تعیین شده است.

وی نرخ‌های پرداختی حق بیمه را ۱۴، ۱۶ و ۲۰ درصد از دستمزدی عنوان کرده که براساس اختیار خود متقاضیان انتخاب می‌شود، به این ترتیب که زنان خانه‌دار در هنگام مراجعه باید درآمد خود را که روزانه بین حداقل ۷۳۲۰ تومان تا حداکثر ۵۱ هزار و ۲۴۰ تومان است را به عنوان درآمد اعلام کنند تا بر این اساس بتوان میزان نرخ پرداختی حق بیمه برای این دسته از متقاضیان را محاسبه کرد.

صفایی افزود: متقاضیان با پرداخت ۲۰ درصد از سهم حق بیمه که ۱۸ درصد آن سهم بیمه شده و ۲ درصد سهم دولت است، علاوه بر برخورداری از مزایای بیمه بازنشستگی و فوت، مشمول قانون از کارافتادگی نیز می‌شوند.

رئیس گروه بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمه اختیاری سازمان تامین اجتماعی، در توضیح حق بیمه‌های پرداختی ذکر شده نیز می‌گوید: ۳ نرخ حق بیمه پرداختی ۱۴، ۱۶ و ۲۰ درصد در زمان مراجعه زنان خانه‌دار به آنها عرضه می‌شود که نرخ حق بیمه انتخابی ۱۴ درصد شامل مزایای بازنشستگی و فوت پس از بازنشستگی، نرخ ۱۶ درصد شامل بازنشستگی و فوت قبل و پس از بازنشستگی و نرخ ۲۰ درصد نیز تعهدات بازنشستگی، فوت و از کارافتادگی را دربر می‌گیرد.

صفایی اظهار می‌کند: علاوه بر این، متقاضیان می‌توانند با پرداخت حق بیمه ۶۳ هزار و ۴۱۶ ریال در هر ماه، دفترچه درمان دریافت کنند و چنانچه زن خانه‌دار بخواهد تکفل فرزندان خود را داشته باشد، باید به ازای هر فرزند، حق بیمه درمان یاد شده را بپردازد.

وی در پاسخ به این که چون اکثر زنان خانه‌دار منبع درآمدی ندارند، آیا تسهیلاتی همچون کاهش حق بیمه پرداختی برای این قشر اندیشیده شده است، ادامه می‌دهد: سازمان تامین اجتماعی نمی‌تواند به هیچ گروه و قشری برای پرداخت حق بیمه مصوب تخفیف بدهد، مگر آن که متولی مربوطه در قالب لایحه‌ای آن را مشخص کرده و بپردازد. همچنین باید به این نکته نیز توجه داشت که سازمان تامین اجتماعی متولی زنان خانه‌دار نیست تا برخورداری تخفیف این قشر را نیز پیگیری کند.

نواقصی که هنوز باقی است

اگرچه رئیس گروه بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمه اختیاری سازمان تامین اجتماعی از استقبال چشمگیر زنان خانه‌دار از طرح بیمه خبر می‌دهد؛ اما این نکته مهم را نیز نباید نادیده گرفت که چون تامین سرمایه لازم برای مشارکت در این طرح نیازمند برخورداری از پشتوانه اقتصادی و مالی قوی توسط زنان خانه‌دار است و با توجه به این که درصد قابل توجهی از حدود ۱۴ میلیون زن خانه‌دار ایرانی در خانواده‌هایی با سطح درآمد متوسط و حتی رو به پایین زندگی می‌کنند، بیم این می‌رود که همه جامعه هدف نتوانند خود را تحت پوشش بیمه قرار دهند.

این یکی از ایرادات وارده به طرح بیمه زنان خانه‌دار است که به نظر می‌رسد مسوولان اجرایی با بی‌توجهی نسبت به آن، از کنارش گذشته‌اند.

از سوی دیگر با توجه به اهمیت اجرای طرح‌های حمایتی از زنان خانه‌دار که به واسطه عدم برخورداری از پشتوانه اقتصادی لازم بخصوص پس از مرگ همسر که سرپرستی خانواده بر دوش آنها می‌افتد، لازم است مسوولان و متولیان امر تسهیلات و بسترسازی‌های بیشتری را برای امکان بهره‌مندی این قشر از طرح‌های بیمه اجتماعی فراهم کنند.